

ความคาดหวังและความคิดเห็นต่อการปฏิบัติจริงของการบริหารกิจการคณะสงฆ์:
กรณีศึกษาประชาชนในเขตการปกครองคณะสงฆ์เขตธนบุรี (ธรรมยุต) กรุงเทพมหานคร
Expectations and Opinions of the Actual practice of administration of sangha
affairs: A Case Study of People in the Sangha Administrative Region, Thonburi
District, (Thammyut) Bangkok.

พระมงคลธรรมวิธาน*

Phramongkolthammavithan*

อาจารย์ประจำหลักสูตรศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*

Lecturer, Master of Arts Program in Buddhism, Mahamakut Buddhist University*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จำนวน 6 ด้าน คือ (1) ด้านการปกครอง (2) ด้านการศาสนศึกษา (3) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ (4) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (5) ด้านการสาธารณูปการ และ (6) ด้านการสาธารณสงเคราะห์ และ 2) ศึกษาเปรียบเทียบ ความคาดหวังและความคิดเห็นต่อการปฏิบัติจริงของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ของประชาชนในเขตการปกครองคณะสงฆ์เขตธนบุรี (ธรรมยุต) กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างเป็น ประชาชนในเขตการปกครองคณะสงฆ์เขตธนบุรี (ธรรมยุต) กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่ม ตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย () ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1. ประชาชนในเขตการปกครองคณะสงฆ์เขตธนบุรี (ธรรมยุต) กรุงเทพมหานคร มีความคาดหวังต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.34$, S.D.=0.55) ส่วนความคิดเห็นต่อการปฏิบัติจริงของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.38$, S.D.=0.68) 2. ประชาชนในเขตการปกครองคณะสงฆ์เขตธนบุรี (ธรรมยุต) กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม วัดที่เข้าปฏิบัติธรรม มีระดับความคาดหวังต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ไม่แตกต่างกัน ส่วนเมื่อจำแนกตาม อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ต่างกัน มีระดับความคาดหวังต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3. ประชาชนในเขตการปกครองคณะสงฆ์เขตธนบุรี (ธรรมยุต) กรุงเทพมหานคร จำแนกตามวัดที่เข้าปฏิบัติธรรม อายุ อาชีพ และรายได้ ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติจริงของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ไม่แตกต่างกัน ส่วนเมื่อจำแนกตามการศึกษาที่ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติจริงของการบริหารกิจการคณะสงฆ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การบริหารกิจการคณะสงฆ์, ประชาชนในเขตการปกครองคณะสงฆ์เขตธนบุรี (ธรรมยุต) กรุงเทพมหานคร

Abstract

The objectives of this research were to 1) Study of personal factors the administrative factors of the Sangha affairs consist of 6 aspects which are: (1) Governing (2) Educational (3)

Help-Education (4) Buddhism propagation (5) Buddhism propagation and (6) Public welfare and 2) Comparative expectations and opinions of the actual practice of administration of sangha affairs of people in the sangha district, Thonburi (Thammayut) district, Bangkok. The representative sample is a group of 400 people by stratified random sampling. The research tool is a statistics questionnaire used to analyze, namely Percentage (%), Median (\bar{x}), Standard Deviation (S.D.), t-test, and One-Way Analysis of Variance (One-Way ANOVA).

The results revealed that 1. People in the sangha administrative region, Thonburi District (Thammayut), Bangkok. There was a high level of expectation towards the administration of Sangha affairs in general (\bar{x} =4.34, S.D.=0.55). The opinions towards the actual practice of sangha affairs administration in general were at a high level (\bar{x} =3.38, S.D.=0.68). 2. People in the sangha administrative region, Thonburi District (Thammayut), Bangkok. Classified by temple that practices meditation. There is a high level of expectation on the administration of the sangha affairs. not different. When classified by age, education, occupation and income are different, there are different levels of expectations on the administration of sangha affairs. Statistical significance at the level of .05. 3. People in the sangha administrative region, Thonburi District (Thammayut), Bangkok. Classified by temples that practice dharma, age, occupation, and income have different levels of opinions on actual practice of sangha affairs administration. not different. When classified according to different studies. There are different levels of opinions on the actual practice of the administration of sangha affairs. Statistical significance at the level of .05.

Keywords: Sangha-Affairs / people in the sangha district, Thonburi (Thammayut) district, Bangkok

บทนำ

ประเทศไทยมีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ พระพุทธศาสนามีความสำคัญกับทุกองค์การ จึงมีผู้บริหารหรือผู้จัดการในระดับต่าง ๆ ประชาชนได้นับถือพระพุทธศาสนามาเป็นเวลายาวนาน จึงเห็นได้ว่าบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิตของคนไทยทุกยุคทุกสมัยพระสงฆ์เป็นองค์ประกอบหนึ่งทางพระศาสนา จึงมีบทบาทสำคัญที่ทำหน้าที่เผยแผ่ความรู้ อธิบายหลักธรรมให้แก่ประชาชนได้เข้าใจและนำไปปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ภายในองค์การให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การบริหารกิจการคณะสงฆ์จึงมีความสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็งและดำรงอยู่อย่างมั่นคงของพระพุทธศาสนากับสังคมไทย คือการดำเนินงานให้เป็นไปด้วยความราบรื่น รวดเร็ว เรียบร้อย และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด พระสงฆ์มีบทบาทหลักในการเผยแผ่พระธรรมคำสอนถือเป็นหน้าที่หลักที่พระสงฆ์จะต้องทำให้เกิดขึ้น ต้องปฏิบัติตามพระธรรมวินัยเพื่อความศรัทธา เลื่อมใสแก่พุทธศาสนิกชนที่พบเห็นและเป็นแรงจูงใจให้พุทธศาสนิกชนหันมาเข้าวัดรักษาศีลปฏิบัติธรรม องค์การคณะสงฆ์จึงต้องพัฒนางานให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย หรือให้เป็นไปในทิศทางที่จะบรรลุวัตถุประสงค์จะต้องมีคุณธรรม จริยธรรม ในการบริหารงานทุกคนในองค์การก็จะมีความสุขและความพึงพอใจด้วยกันทุกฝ่าย เพื่อที่จะเพิ่มพูนศักยภาพในชีวิตและพัฒนาจิตใจให้ผ่องใสสามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบันอย่างมีความสุขได้ก็คือ “วัด”

กรมการศาสนา (2540) ได้กล่าวถึงพระสงฆ์ว่า เป็นผู้มีฐานะเป็นทั้งครูบาอาจารย์และผู้ฝึกฝนอบรมให้แก่ประชาชนในชุมชนเกือบทุกด้านทั้งด้านจิตใจและด้านความเป็นอยู่หรืออาชีพของประชาชน และวัดยังมีฐานะเป็นโรงเรียนอีกด้วย แม้ปัจจุบันความเป็นศูนย์กลางในบางเรื่องจะลดลง แต่ความสำคัญเหล่านั้นยังคงอยู่ โดยเฉพาะวัดในเขตภูมิภาค บทบาทของวัดยังคงมีความสำคัญอยู่ค่อนข้างมาก ทั้งเรื่องของการพัฒนาชุมชน การพัฒนาอาชีพ หรือหน่วยส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน การรวมกลุ่ม การเป็นหน่วยสังคมสงเคราะห์และความเป็นศูนย์กลางทางด้านจิตใจยังคงอยู่มีเสมอมาแต่อย่างไร ในกองแผนงาน กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (2542) พระสงฆ์ที่มีบทบาทด้านการปกครองที่เรียกว่าพระสังฆาธิการ จึงมีหน้าที่ในการปกครองและการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงเป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่จะบ่งชี้ความสำเร็จในการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนถาวรสืบไป ดังคำกล่าวที่ว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติจะรุ่งเรืองสืบไป ก็ด้วยการอาศัยพระสังฆาธิการเป็นผู้มีความสำคัญ เนื่องจากพระสังฆาธิการเป็นผู้ใกล้ชิดประชาชน โดยเฉพาะพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสซึ่งเป็นที่เคารพเลื่อมใสของประชาชน และมีบทบาทโดยตรงต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้ดำรงสืบไป

องค์กรคณะสงฆ์ถือเป็นองค์กรฝ่ายศาสนจักรต้องมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงเพื่อความเจริญก้าวหน้าและเพื่อความมั่นคงของสถาบันพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสขึ้นไป ถือเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จในการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืน เนื่องจากพระสังฆาธิการเป็นผู้ใกล้ชิดกับประชาชน ในระดับเจ้าอาวาสเป็นที่เคารพเลื่อมใสศรัทธาของประชาชนและเป็นผู้มีบทบาทโดยตรงต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ (พระเกษมศักดิ์ วรสุโข, 2554) เจ้าอาวาสจึงต้องมีศาสตร์และศิลป์ในการบริหารจัดการวัด จะต้องประกอบด้วยการวางแผน การจัดการ การบริหารงานบุคคล การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การประเมินผลงานและการงบประมาณ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จำนวน 6 ด้าน คือ (1) ด้านการปกครอง (2) ด้านการศาสนศึกษา (3) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ (4) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (5) ด้านการสาธารณูปการ และ (6) ด้านการสาธารณสงเคราะห์ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จำนวน 6 ด้าน คือ (1) ด้านการปกครอง (2) ด้านการศาสนศึกษา (3) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ (4) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (5) ด้านการสาธารณูปการ และ (6) ด้านการสาธารณสงเคราะห์
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคาดหวังและความคิดเห็นต่อการปฏิบัติจริงของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ของประชาชนในเขตการปกครองคณะสงฆ์เขตธนบุรี (ธรรมยุต) กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัย

ประชาชนในเขตการปกครองคณะสงฆ์เขตธนบุรี (ธรรมยุต) กรุงเทพมหานครที่มีวัด เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ต่างกัน มีความคาดหวังและความคิดเห็นต่อการปฏิบัติจริงของการบริหารกิจการคณะสงฆ์แตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบความคาดหวังและความคิดเห็นต่อการปฏิบัติจริงของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ของประชาชนในเขตการปกครองคณะสงฆ์เขตธนบุรี (ธรรมยุต) กรุงเทพมหานคร
2. ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตการปกครองคณะสงฆ์เขตธนบุรี (ธรรมยุต) กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) แบบวัดผลครั้งเดียว (One-shot Case Study) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ ประชาชนในเขตการปกครองคณะสงฆ์เขตธนบุรี (ธรรมยุต) กรุงเทพมหานคร เนื่องจากประชากรมีขนาดใหญ่และไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ดังนั้น ขนาดตัวอย่างสามารถคำนวณได้จากสูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่างของ W.G. Cochran โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2549: 74) ซึ่งสูตรในการคำนวณที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

$$\text{สูตร } n = P(1 - P)Z^2$$

เมื่อ	n	แทน	ขนาดตัวอย่าง
	P	แทน	สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยกำลังสุ่ม = .50
	Z	แทน	ระดับความเชื่อมั่นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ Z มีค่าเท่ากับ 1.96 ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 (ระดับ .05)
	E	แทน	ค่าความผิดพลาดสูงสุดที่เกิดขึ้น = .05
		แทน	$n = (.05)(1 - .5)(1.96)^2$
			= 384.16

ใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 384 คน จึงจะสามารถประมาณค่าร้อยละ โดยมีความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เพื่อความสะดวกในการประเมินผลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน ถือได้ว่าผ่านเกณฑ์ตามที่ เงื่อนไขกำหนด คือไม่น้อยกว่า 384 ตัวอย่าง และใช้วิธีทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยเรียงลำดับ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กลุ่มประชากรในเขตพื้นที่ (Area Cluster Sampling) การปกครองคณะสงฆ์เขตธนบุรี (ธรรมยุต) กรุงเทพมหานคร จำนวน 5 วัด ประกอบด้วย (1) วัดราษฎร์บำรุง เขตบางแค (2) วัดทองเนียม เขตหนองแขม (3) วัดบุปผาราม เขตธนบุรี (4) วัดพุทธบูชา เขตบางมด และ(5) วัดท่าข้าม เขตบางขุนเทียน

ขั้นตอนที่ 2 ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากวัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์เขตธนบุรี (ธรรมยุต) กรุงเทพมหานคร ได้จำนวน 3 วัด ดังนี้ (1) วัดราษฎร์บำรุง เขตบางแค (2) วัดทองเนียม เขตหนองแขม และ (3) วัดพุทธบูชา เขตบางมด

ขั้นตอนที่ 3 ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Random Sampling) โดยการแจกแบบสอบถามแก่ประชาชนที่เข้าทำบุญแต่วัด ๆ ละ 50% จนครบกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ดังนี้ (1) วัดราษฎร์บำรุง เขตบางแค ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 140 คน (2) วัดทองเนียม เขตหนองแขม ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 160 คน และ (3) วัดพุทธบูชา เขตบางมด ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ การบริหารกิจการคณะสงฆ์ จำนวน 6 ด้าน คือ (1) ด้านการปกครอง (2) ด้านการศาสนศึกษา (3) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ (4) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (5) ด้านการสาธารณูปการ และ (6) ด้านการสาธารณสงเคราะห์

ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ เขตการปกครองคณะสงฆ์เขตธนบุรี (ธรรมยุต) กรุงเทพมหานคร ได้แก่ วัดราชบุรุษ วัดทองเนียม วัดบุพผาราม วัดท่าข้าม และวัดพุทธบูชา

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัยเป็น 2 ตัวแปร คือ (1) ตัวแปรต้น ได้แก่ วัด เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ (2) ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคาดหวังและความคิดเห็นต่อการปฏิบัติจริงของการบริหารกิจการคณะสงฆ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด ให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ให้ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ วัด เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ลักษณะคำถามเป็นแบบกำหนดตัวเลือก จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ประกอบด้วย (1) ด้านการปกครอง (2) ด้านการศาสนศึกษา (3) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ (4) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (5) ด้านการสาธารณูปการ และ (6) ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ผู้วิจัยสร้างและพัฒนามาตามนิยามศัพท์และการทบทวนวรรณกรรม มีข้อคำถามทั้งหมด จำนวน 30 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการกำหนดการวัดค่าตัวแปร ซึ่งเป็นการแปลความหมายค่าเฉลี่ยจากแบบสอบถามที่สร้าง โดยใช้เกณฑ์ตามสูตร ดังนี้

ระดับความคาดหวังและการปฏิบัติจริง	มีค่าเท่ากับ	คะแนน
มากที่สุด	=	5
มาก	=	4
ปานกลาง	=	3
น้อย	=	2
น้อยที่สุด	=	1

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วัด เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์การบริหารกิจการคณะสงฆ์ ประกอบด้วย (1) ด้านการปกครองคณะสงฆ์ (2) ด้านการศาสนศึกษา (3) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ (4) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (5) ด้านการสาธารณูปการ และ (6) ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ใช้สถิติค่าเฉลี่ย () และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. ทดสอบสมมติฐานของการวิจัย การเปรียบเทียบความแตกต่างของการคาดหวังต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของประชาชนในเขตการปกครองคณะสงฆ์เขตธนบุรี (ธรรมยุต) กรุงเทพมหานคร กับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ โดยการทดสอบค่าที่ t-test ส่วนด้านวัด อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ เป็นการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว One-Way ANOVA

4. ทดสอบสมมติฐานของการวิจัย การเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการปฏิบัติจริงของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของประชาชนในเขตการปกครองคณะสงฆ์เขตธนบุรี (ธรรมยุต) กรุงเทพมหานคร กับ

ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ โดยการทดสอบค่าที่ t-test ส่วนด้านวัด อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้เป็นการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว One-Way ANOVA

สถิติที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ประเภท ได้แก่ (1) สถิติการบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย () ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และ (2) สถิติอนุมานหรืออ้างอิง (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบค่าที่ (t-test) การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffé)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ประชาชนในเขตการปกครองคณะสงฆ์เขต ธนบุรี (ธรรมยุต) กรุงเทพมหานคร ส่วนมากเข้าวัดทองเนย้ม คิดเป็นร้อยละ 40.00 (จำนวน 160 คน) เป็นเพศ หญิง คิดเป็นร้อยละ 60.80 (จำนวน 243 คน) มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.50 (จำนวน 166 คน) มีการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 32.50 (จำนวน 130 คน) ประกอบเป็นอาชีพแม่บ้าน คิดเป็น ร้อยละ 36.50 (จำนวน 146 คน) และมีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.80 (จำนวน 163 คน)

2. ข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังและการปฏิบัติจริงต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์: กรณีศึกษาประชาชน ในเขตการปกครองคณะสงฆ์เขตธนบุรี (ธรรมยุต) กรุงเทพมหานคร

2.1 ประชาชนในเขตการปกครองคณะสงฆ์เขตธนบุรี (ธรรมยุต) กรุงเทพมหานคร มีความคาดหวังต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.34$, S.D.=0.55)

2.2 ประชาชนในเขตการปกครองคณะสงฆ์เขตธนบุรี (ธรรมยุต) กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม วัดที่เข้าปฏิบัติธรรม มีระดับความคาดหวังต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ไม่แตกต่างกัน 2.3 ประชาชน ในเขตการปกครองคณะสงฆ์เขตธนบุรี (ธรรมยุต) กรุงเทพมหานคร จำแนกตามวัดที่เข้าปฏิบัติธรรม มีระดับ ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติจริงของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ไม่แตกต่างกัน

2.4 ประชาชนในเขตการปกครองคณะสงฆ์เขตธนบุรี (ธรรมยุต) กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ ต่างกัน มีระดับความคาดหวังต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5 ประชาชนในเขตการปกครองคณะสงฆ์เขตธนบุรี (ธรรมยุต) กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติจริงของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ไม่แตกต่างกัน

2.6 ประชาชนในเขตการปกครองคณะสงฆ์เขตธนบุรี (ธรรมยุต) กรุงเทพมหานคร ที่มี การศึกษาต่างกัน มีระดับความคาดหวังต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

2.7 ประชาชนในเขตการปกครองคณะสงฆ์เขตธนบุรี (ธรรมยุต) กรุงเทพมหานคร ที่มี การศึกษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติจริงของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ แตกต่างกัน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.8 ประชาชนในเขตการปกครองคณะสงฆ์เขตธนบุรี (ธรรมยุต) กรุงเทพมหานคร ที่มีอาชีพ ต่างกัน มีระดับความคาดหวังต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.9 ประชาชนในเขตการปกครองคณะสงฆ์เขตธนบุรี (ธรรมยุต) กรุงเทพมหานคร ที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติจริงของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ไม่แตกต่างกัน

2.10 ประชาชนในเขตการปกครองคณะสงฆ์เขตธนบุรี (ธรรมยุต) กรุงเทพมหานคร ที่มีรายได้ต่างกัน มีระดับความคาดหวังต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.11 ประชาชนในเขตการปกครองคณะสงฆ์เขตธนบุรี (ธรรมยุต) กรุงเทพมหานคร ที่มีรายได้ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติจริงของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ไม่แตกต่างกัน

การอภิปรายผลการวิจัย

ประชาชนในเขตการปกครองคณะสงฆ์เขตธนบุรี (ธรรมยุต) กรุงเทพมหานคร มีความคาดหวังต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.34$, S.D.=0.55) เนื่องจากว่า ความคาดหวังเป็นความรู้สึก ความคิดเห็น การรับรู้ การตีความ หรือการคาดการณ์ต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ยังไม่เกิดขึ้นของบุคคลอื่น ที่คาดหวังในบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตน โดยคาดหวังหรือต้องการให้บุคคลนั้นให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ตนต้องการหรือคาดหวังเอาไว้ต่อบางสิ่งบางอย่างว่า ควรจะเป็นหรือควรจะมีเกิดขึ้น ซึ่งทุกคนจำเป็นที่จะต้องรับรู้ และเรียนรู้ เพื่อสนองการบริการที่ตรงกับความคาดหวังของกันและกันที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจ แต่อาจจะไม่เป็นไปตามที่คิดไว้ก็ได้ ซึ่งความคาดหวังนั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อพฤติกรรมของบุคคลทั่วไป (ซิซนุกร พรภาณวิษญู, 2540; Oxford Advanced Learner's Dictionary, 2000; มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2540; สิริวรรณค์ อัครกุล, 2528; และ Clay, 1988) ดังงานวิจัยของ พระครูสังฆรักษ์พศวีร์ ธีรปโย (2551) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์: ศึกษากรณีพระสังฆาธิการในจังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงาม ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ พบว่า มีบทบาทอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อเปรียบเทียบบทบาทของพระสังฆาธิการจังหวัดนนทบุรี ที่มีจำนวนพรรษา ระดับการศึกษาสายสามัญ การศึกษาทางเปรียญธรรม ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ และการสังกัดวัดแต่ละขนาด แตกต่างกัน มีบทบาทต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรีไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

1. ประชาชนในเขตการปกครองคณะสงฆ์เขตธนบุรี (ธรรมยุต) กรุงเทพมหานคร มีความคาดหวังต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.34$, S.D.=0.55) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ (1) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ($\bar{x}=4.46$, S.D.=0.61) (2) ด้านการศาสนศึกษา ($\bar{x}=4.39$, S.D.=0.62) (3) ด้านการปกครอง ($\bar{x}=4.38$, S.D.=0.56) (4) ด้านสาธารณูปการ ($\bar{x}=4.37$, S.D.=0.53) (5) ด้านสาธารณสงเคราะห์ ($\bar{x}=4.23$, S.D.=0.70) และ (6) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ($\bar{x}=4.22$, S.D.=0.70) แสดงให้เห็นว่า ประชาชนได้มีความคาดหวังต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในระดับสูง เพราะความคาดหวังเป็นความรู้สึก ความคิดเห็น การรับรู้ การตีความ หรือการคาดการณ์ต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ยังไม่เกิดขึ้นของบุคคลอื่น ที่คาดหวังในบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตน โดยคาดหวังหรือต้องการให้บุคคลนั้นให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ตนต้องการหรือคาดหวังเอาไว้ต่อบางสิ่ง

บางอย่างว่า ควรจะเป็นหรือควรจะมีเกิดขึ้น ซึ่งทุกคนจำเป็นที่จะต้องรับรู้และเรียนรู้ เพื่อสนองการบริการที่ตรงกับความต้องการของกันและกันที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจ แต่อาจไม่เป็นไปตามที่คิดไว้ก็ได้ ซึ่งความคาดหวังนั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อพฤติกรรมของบุคคลทั่วไป

2. ประชาชนในเขตการปกครองคณะสงฆ์เขตธนบุรี (ธรรมยุต) กรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติจริงของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.38$, S.D.=0.68) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีบางด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย คือ (1) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ($\bar{x}=2.92$, S.D.=0.79) และ (2) ด้านสาธารณสงเคราะห์ ($\bar{x}=2.93$, S.D.=1.09) ส่วนปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ดังนี้ (1) ด้านสาธารณูปการ ($\bar{x}=3.86$, S.D.=1.03) (2) ด้านการปกครอง ($\bar{x}=3.55$, S.D.=0.86) (3) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ($\bar{x}=3.53$, S.D.=0.86) และ (4) ด้านศาสนศึกษา ($\bar{x}=3.46$, S.D.=0.73) แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์ได้ปฏิบัติต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในระดับน้อย

โดยเฉพาะในช่วงนี้ (เดือนกันยายน พ.ศ. 2562) ได้มีพายุเข้าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้เกิดน้ำท่วมหนัก จังหวัดที่วิกฤตมากคือ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดร้อยเอ็ด และกาฬสินธุ์ เป็นต้น ผู้วิจัยได้จัดโครงการช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมดังกล่าว เพื่อจะได้ปฏิบัติตามภาระกิจการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ด้านสาธารณสงเคราะห์ เป็นการสงเคราะห์ประชาชนเพื่อช่วยบรรเทาความเดือดร้อน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาบุญมี วรรณวิเศษ (2544) เรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม: ศึกษาเฉพาะกรณี พระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมปนฺโน)” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาในการดำเนินชีวิต แนวทางการปฏิบัติธรรม บทบาทในการพัฒนาสังคมและบทบาทในการเป็นผู้นำในการจัดตั้งกองทุนผ้าป่าช่วยชาติของพระธรรมวิสุทธิมงคล ผลจากการวิจัยพบว่า การพัฒนาของท่านมี 2 ด้าน คือ (1) ด้านจิตใจ ได้แก่ การอบรมสั่งสอนให้ประชาชนมีศีลธรรม คุณธรรม ความดีงาม ตามหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา โดยเน้นการไปปฏิบัติมากกว่าสอนให้ความรู้เท่านั้น (2) ด้านวัตถุ ได้แก่ การพัฒนาการศึกษา สาธารณสุขและสาธารณประโยชน์อื่น ๆ ตลอดจนการเป็นผู้นำในการตั้งกองทุนผ้าป่าช่วยชาติ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสังเกตพฤติกรรมและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียดมากขึ้น

2. ควรศึกษาวิจัยความคาดหวังและการปฏิบัติจริงต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ในประชาชนภาคอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา. (2540). รายงานวิจัยแนวทางการพัฒนาพระสังฆาธิการ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กองแผนงาน กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยพระราชบัญญัติ กฎระเบียบและคำสั่งของคณะสงฆ์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.
- พระเกษมศักดิ์ วรสกุโข. (2554). บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ อำเภอชุมแสง จังหวัด นครสวรรค์. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาบุญมี วรรณวิเศษ. (2544). บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม ศึกษาเฉพาะกรณี : พระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมปนฺโน). วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.